

τα μανταμαδιωτκα

ΤΕΥΧΟΣ 5-6 ΧΡΟΝΟΣ Β'
ΙΟΥΛΙΟΣ—ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1980

ΣΑΝ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἀνάγκη γιά τή γνώση τοῦ παρελθόντος, γιά τή γνωριμία μέ τά περασμένα, θά λέγαμε ὅτι εἶναι σχεδόν ἔμφυτη στόν ἄνθρωπο. Πάντοτε οἱ ἄνθρωποι ἔστρεφαν καί στρέφουν τή σκέψη τους σ' αὐτά πού ἔγιναν, σ' αὐτά πού πέρασαν καί ζητοῦν νά μάθουν καί νά γνωρίσουν τό πῶς, τό πότε, τό γιατί. Μέ κριτική διάθεση στρέφονται οἱ σημερινοί καί ἔρευνοῦν τά σημάδια πού ἄφησαν στό πέρασμά τους οἱ πρόγονοί τους: ἔγγραφα, βιβλία, μνημεῖα, ἐπιγραφές, τραγοῦδια, ἐργαλεῖα κ.λ.π.

Ἔτσι εἶναι πέρα γιά πέρα ἀληθινό πῶς ἡ ἱστορία τοῦ κάθε τόπου, τοῦ κάθε λαοῦ γίνεται δύο φορές: μιά φορά στήν ἐποχή της, ὅταν ὁ ἄνθρωπος συμμετέχει ὁ ἴδιος στά γεγονότα, καί μιά ἄλλη ἀργότερα, ὅταν ἄλλοι ἄνθρωποι ἔρχονται νά μελετήσουν αὐτά τᾶ ἴδια γεγονότα. Αὐτή ἡ τελευταία φορά, ἴσως εἶναι καί ἡ σπουδαιότερη.

Ὅμως πέρα ἀπό τήν ἔμφυτη αὐτή ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου, πού εἶπαμε παραπάνω, ἀποτελεῖ καί ὑποχρέωση κάθε ἀτόμου πού θέλει νά εἶναι πολίτης ζωντανός σέ μιά κοινωνία, νά μάθει τήν ἱστορία τοῦ τόπου του. Γιατί ἡ ἱστορία δέν εἶναι μιά ἀπλή ἐξάσκηση τοῦ νοῦ, σάν τό σταυρόλεξο νά πούμε, ὅπου μαθαίνουμε μιά ἡμερομηνία καί ἕνα γεγονός γιά νά τό ἀραδιάσουμε καί νά κάνουμε τόν ἔξυπνο· κάθε ἄλλο. Ἡ γνώση τῆς ἱστορίας εἶναι ἀντίθετα, ὁ μόνος, θά ἔλεγα ἀπαραίτητος βοηθός, γιά νά καταλάβουμε τά πράγματα, γιά νά ἐξηγήσουμε γεγονότα καί καταστάσεις πού νομίζουμε ὅτι εἶναι οὐρανοκατέβata καί ἀνεξήγητα. Ἐνῶ δέν εἶναι παρά καταστάσεις πού ἔχουν τίς αἰτίες τους στό παρελθόν, εἶναι τά διαδοχικά στάδια τῆς ἱστορικής ἐξέλιξης, πού ἐπιβιώνουν ἢ δέν ἐπιβιώνουν στό παρόν καί στό μέλλον.

Τέτοιες θεωρητικές προσεγγίσεις γιά τήν ἱστορία μπορεῖ νά γράψει κανένας πολλές καί ποικίλες· ἀλλά ὁ σκοπός μας μετά τόν μικρό αὐτό πρόλογο, εἶναι ἄλλος. Στίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ μας, ἀφοῦ μάλιστα ἀπευθύνεται κυρίως στούς ἀπανταχοῦ Μανταμαδιῶτες θά ἀρχίσουμε νά δημοσιεύουμε πληροφορίες γιά τήν ἱστορία τοῦ χωριοῦ μας. Τό μόνο πού πρέπει ὅμως νά ἔχουμε στό μυαλό μας εἶναι ὅτι ἕνα χωριό, ἡ ἱστορία ἑνός χωριοῦ ποτέ δέν εἶναι ξεκομμένη ἀπό τήν γενικότερη ἱστορία ἑνός τόπου. Δέν ὑπάρχει ἱστορία τοῦ χωριοῦ μας ἔξω ἀπό τήν ἱστορία τοῦ νησιοῦ, καί γενικότερα ἔξω ἀπό τήν ἱστορία τοῦ εὐρύτερου χώρου τοῦ Αἰγαίου.

Στίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ μας θά παραθέσουμε ὅ,τι πληροφορίες μᾶς δίνουν γιά τό χωριό μας τά ἱστορικά κείμενα: περιηγητές, συγγραφεῖς βιβλίων, συντάκτες ἀναφορῶν, ἐπιγραφές κ.τ.λ. Κάθε φορά θά προσπαθοῦμε ὅμως νά σχολιάζουμε τά πράγματα γιά νά καταλήξουμε σέ ὀρισμένα συμπεράσματα. Καί ἔτσι σιγά-σιγά νά σχηματίσουμε τήν καμπύλη τῆς ἱστορικής διαδρομῆς τοῦ χωριοῦ μας.

Ἐνῶ γι' αὐτή τή δουλειά ὑπάρχει λιγότερο γιά τά παλαιότερα χρόνια καί δυσκολότερο στήν προσέγγισή του· πλουσιότερο ὅμως γιά τά νεώτερα χρόνια. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι γιά τά νεώτερα χρόνια (περίπου ἀπό τό 1880 καί μετά) ὑπάρχει στήν Κοινότητά μας ἕνα θαυμάσιο ἀρχεῖο. Εἶχα τήν εὐκαιρία νά τό ἐπισκεφθῶ τό καλοκαίρι καί νά διαπιστώσω μέ πόση φροντίδα καί στοργή συντηρεῖ ὁ ἐπί πολλά χρόνια ὑπάλληλος τῆς Κοινότητας μας κ. Γιώργος Σταγονῆς, τά ἔγγραφα τῆς Κοινότητας, πού εἶναι ἡ ζωντανή ἱστορία τοῦ χωριοῦ μας. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι πολλά ἀπό αὐτά τά ἔχει τοποθετήσει μέσα στίς προθήκες τῆς παλαιᾶς βιβλιοθήκης τοῦ «Ἀπάνω Σχολείου»· τό ἐπιπλο αὐτό τό διαφύλαξε ὁ Γιώργος μέ πραγματικά ἥρωική προσπάθεια καί εἶναι ἴσως τό μοναδικό λείψανο, πού διασώθηκε ἀπό τήν «καταστροφή» τοῦ μοναδικοῦ «Ἀπάνω Σχολείου», πού μαζί μέ τήν ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Βασίλειου, θά ἔλεγα, ὅτι εἶναι τά σπουδαιότερα οἰκοδομήματα τοῦ Μανταμάδου. Ἄλλά γι' αὐτά τά θέματα θά ἔχομε τήν εὐκαιρία νά μιλήσουμε πιό ἀναλυτικά ὅταν ἔρθει ἡ ὥρα.